

درس 21

- 1- در ایران باستان خانواده چه جایگاهی داشت؟ و پدر چه نقشی در خانواده داشت؟
خانواده، هسته اولیه جامعه را تشکیل می داد. ازدواج در نزد ایرانیان یک تکلیف دینی و پیمان مقدس بود. به همین دلیل اگر کسی عمداً از ازدواج سرباز می زد، گناهکار شمرده می شد. همچنین مردان زمانی می توانستند مقام و منصبی بگیرند که همسر داشته باشند. در خانواده ایران باستان، پدر به عنوان سرپرست خانواده نقش مهمی داشت و اجرای مراسم مذهبی و حفظ امنیت خانواده برعهده او بود.
- 2- در ایران باستان افراد معمولاً با چه کسانی ازدواج می کردند؟ ازدواج معمولاً خویشاوندی و درون گروهی بود؛ یعنی اغلب سعی می کردند با افرادی از دودمان خود ازدواج کنند تا با آنها هم خون باشند و خصوصیات آن دودمان را حفظ کنند.
- 3- آیا برای ایرانیان باستان جنسیت فرزند اهمیت داشت؟ ایرانیان باستان برای اولاد پسر ارزش خاصی قائل بودند و این موضوع به خصوص برای شاهان و درباریان که سلطنت موروثی داشتند، اهمیت زیادی داشت
- 4- آیا در ایران باستان چند همسری وجود داشت؟
در آن دوره چند همسری نیز وجود داشت و افراد توانگر و ثروتمند چند زن داشتند.
- 5- در ایران باستان خانواده ها مواد مورد نیاز خود را چگونه تأمین می کردند؟
بیشتر مواد مورد نیاز خود چون خوراک و پوشاک و ابزار را خودشان در خانه تولید و نیازهای خود را تأمین می کردند. زنان در کنار مردان به نخ ریسی، پارچه بافی، قالی بافی و مشارکت در کشاورزی می پرداختند.

- 6- در ایران باستان خانواده ها معمولا چه چیزهایی را به فرزندان خود آموزش می دادند؟
خانواده ها همچنین مرکز تربیت و آموزش بودند و اصول و ارزش های اخلاقی چون راستگویی، امانت داری، میهن دوستی و وفای به عهد و پیمان را به اعضای خانواده خود می آموختند. پدران، شغل خود را به پسران یاد می دادند همچنان که مادران به عنوان کدبانوی خانواده، رسوم خانه داری را به دختران آموزش می دادند.
- 7- در دوره ایران باستان بیشتر مردم ایران در روستاها زندگی می کردند یا در شهرها؟ و چه شغلی داشتند؟
در دوره ایران باستان، اغلب مردم در روستاها زندگی می کردند و کشاورزان بیشترین جمعیت آن زمان را تشکیل می دادند.
- 8- تا قبل از سلسله ساسانیان شهرها محل زندگی چه کسانی بود؟ بیشتر محل زندگی شاهان و مأموران حکومت بود.
- 9- از چه دوره ای تعداد شهرها زیاد شدند و جمعیت شهرنشین افزایش یافت؟ از دوره ساسانیان
- 10- در دوره ساسانیان چه کسانی علاوه بر شاه در شهرها زندگی می کردند؟ در این شهرها علاوه بر مأموران حکومتی، صنعتگران، بازرگانان و پیشه وران نیز زندگی می کردند.
- 11- از چه زمانی شغل های مختلف بوجود آمد؟ پس از یکجانشینی تقسیم کار اجتماعی پدید آمد و افراد در گروه های مختلف شغلی دسته بندی شده بودند.
- 12- در کتاب اوستا مردم به چند دسته تقسیم شده اند؟
در کتاب اوستا، مردم به دسته پیشوایان دینی، نظامیان، کشاورزان و دامداران تقسیم شده اند و هر دسته وظیفه خاصی دارد.
- 13- اختلافات طبقاتی چگونه در جامعه بوجود آمد؟ و در چه دوره ای به اوج رسید؟
با تشکیل امپراتوری های بزرگ و تمرکز قدرت و ثروت در دست شاهان و شاهزادگان و سایر مقام های حکومتی به تدریج اختلاف طبقاتی در جامعه به وجود آمد و طبقات اجتماعی امتیازات و حقوق متفاوتی به دست آوردند. اختلافات طبقاتی در دوره ساسانیان به اوج رسید.
- 14- در دوره ساسانیان مردم به چند طبقه تقسیم شده بودند؟
- 1- اشراف و بزرگان: شاه و شاهزادگان، روحانیون زرتشتی (موبدان)، فرماندهان نظامی و دبیران
- 2- عامه مردم: پیشه وران، بازرگانان و کشاورزان.
- 15- در دوره ساسانیان اشراف و بزرگان از چه حقوق و امتیازاتی برخوردار بودند؟
اشراف و بزرگان از حقوق و امتیازات زیادی برخوردار بودند. آنها زمین ها و ثروت های فراوان داشتند اما از پرداختن مالیات سرانه معاف بودند. از حق تحصیل و آموزش برخوردار بودند و خود را صاحب جان و مال مردم می دانستند.
- 16- کشاورزان در دوره ساسانی چه وضعیتی داشتند؟

کشاورزان با آنکه اکثریت جامعه را تشکیل می دادند و فعالیت اقتصادی مهم بر دوش آنها بود، از بسیاری از حقوق اجتماعی

محروم بودند. آنها و فرزندان‌شان حق تحصیل نداشتند. بار سنگین مالیات بردوش آنها بود و درجنگ‌ها، سپاه پیاده نظام را تشکیل می دادند. اگر کسی از جنگ فرار می کرد به شدت مجازات می شد.

17- در دوره ساسانی موبدان زرتشتی چه موقعیتی داشتند؟ در این دوره، موبدان زرتشتی که خود جزء طبقه بزرگان بودند از این اختلاف طبقاتی حمایت می کردند و در دستگاه حکومتی نفوذ زیادی داشتند

18- جامعه طبقاتی چه ویژگی‌هایی داشت؟

در جامعه طبقاتی، رفتن از طبقه‌ای به طبقه‌ای دیگر بسیار سخت و تقریباً ناممکن بود. یعنی فرزند کشاورز می بایستی تا ابد کشاورز بماند. همچنان که اشراف زادگان همیشه در گروه اشراف می ماندند. افراد از طبقه محروم نمی توانستند با بزرگان ازدواج کنند.

لباس و مسکن طبقات نیز متفاوت بود. در شهرها پیشه‌وران و کشاورزان نمی توانستند در محله‌ی خاص بزرگان سکونت کنند و به ناچار در حومه‌ی شهرها ساکن می شدند. در دوره ساسانی طبقات مختلف حتی آتشکده‌های جداگانه‌ای داشتند. این وضع طبقاتی بر روابط، آداب و معاشرت مردم نیز تأثیر گذاشته بود.

19- به گفته هردوت، ایرانیان دوره باستان چه ویژگی‌هایی داشتند؟

هردوت نوشته است: ایرانی‌ها وقتی در کوچی به هم می رسیدند روبوسی می کردند و اگر با یکدیگر تفاوت طبقاتی داشتند افراد عامی می بایستی در برابر اشراف و بزرگان زانو می زدند.

20- زندگی پادشاهان و شاهزادگان در دوره ایران باستان چگونه بود؟ مثال بزنید. (مشابه سوال 8 درس بیست)

در دوره ایران باستان، شاهان و شاهزادگان زندگی بسیار پرتجملی داشتند و در کاخ‌ها به خوشگذرانی می پرداختند. برای مثال

خسرو پرویز تاجی داشت که مقدار زیادی طلای خالص در آن به کار برده شده بود و مرواریدهای آن به اندازه تخم گنجشک بودند. در آن دوره، تاج سنگین را از سقف آویزان می کردند و شاه زیر آن می نشست. خسرو پرویز شطرنجی داشت که مهره‌های آن از یاقوت و زمرد بودند و بر تختی می نشست که از عاج فیل درست شده بود و نرده‌های آن از طلا و نقره بود.

21- مورخان از کدام اثر ادبی برای پی بردن به اوضاع و احوال مردم دوره ایران باستان استفاده کرده‌اند؟ شاهنامه

فردوسی